

Magyar feltalálók nyomában

A **Határtalanul!** program keretében még a Covid előtt, 2019-ben nyertünk el egy erdélyi utat. 2020. elején nagy ütemben elindult a pályázat megvalósítása, hiszen tavaszra terveztük a székelyföldi kirándulást. Február 12-én egy tartalmas budapesti kirándulást szervezett Varjasiné Balla Edit osztályfőnök tanárnőnk. Eljutottunk az Elektrotechnikai Múzeumba, valamint a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Műszaki Tanulmánytárába. Mindkét helyen nagyon sok érdekes eszközre csodálkozhattunk rá, így elénk tárult a gépészet, az elektronika és az informatika története, fejlődése. A hatalmas területen bemutatott anyag között sok magyar feltaláló találmányát ismerhettük meg.

2020. február 20-án megtartottuk az előkészítő órákat. Bányai Ildikó tanárnő egy előadással egybekötött prezentációban bemutatta Erdély és Székelyföld történetét, népességét, kultúráját és nyelvi állapotát, mai helyzetét. Varjasiné Balla Edit tanárnő pedig az utazás programját ismertette, valamint a toleráns, kooperatív viselkedés szabályait beszéltük meg.

Az elkészült tematikus útvonaltervet megismerve többen előadásokat vállaltunk, hogy az erdélyi feltalálókat minél jobban be tudjuk majd mutatni egymásnak. Mindannyian izgatottan vártuk az utazást, de közbeszólt a Covid első hulláma, így bizonytalan időre azt az utazás előtt néhány nappal el kellett halasztani. A 2020. március 11-15-ig tervezett utunkat végül csak 12. osztályban tudtuk megvalósítani. A kirándulásra 2021. szeptember 7-11. között került sor. Mint minden rosszban, ebben is volt jó: sokkal jobban értékeltük, hogy egy ilyen utazásra lett lehetőségünk, hiszen a Covidhullámok miatti bezártságból "kiszabadulva" még jobban örültünk egymásnak! Ennek, és a kifogástalan vendéglátásnak köszönhetően felejthetetlen élményekben volt részünk.

Az iskolából összesen négy osztály nyerte meg a Határtalanul! pályázatot, először mi indultunk Erdélybe. Odafelé Aradon, Déva váránál és Segesváron álltunk meg.

Megemlékeztünk az aradi vértanúkról. Megcsodáltuk Déva várát és meghallgattuk Kőműves Kelemen balladáját. Éppen a jobb oldalon látható képet készítettük, amikor elrepült felettünk egy

helikopter, így Asbóth Oszkár is eszünkbe jutott, aki Aradon született és a helikopter feltalálójának tartják.

Segesvár nem csak az 1848-49-es forradalom és szabadságharc egyik jelentős csatájáról híres, hanem az óratoronyról is, amely Segesvár történelmi központja világörökségi helyszín része. Ezért nem csak Petőfivel, hanem az óratoronnyal is megörökítettük magunkat. Ha már itt jártunk, nem hagyhattunk ki egy fotót Vlad Tepessel, azaz Drakulával sem. Érzelmi szempontból fontos volt, hogy megemlékezést tartottunk a segesvári csata helyszínénél.

Első napunk végén erdélyi vendéglátóink finom vacsorával vártak bennünket Gyergyócsomafalván, a Rendezvénycsűrben. Az elkövetkező napokban ez volt a bázishelyünk, itt találkoztunk a gyergyói fiatalokkal is. A kényelmes szállásnak köszönhetően másnap pihenten indulhattunk új kalandjainkra.

Szerdán egész nap túráztunk. Székelyföld egyszerűen varázslatos! Túránk rendkívül fárasztó volt, de nagyon megérte! A fotók, bár nagyon szépek, nem tudják visszaadni azt az élményt, amit átélhettünk. Először a Gyilkos-tóhoz mentünk, megismertük keletkezésének legendáját és nevének eredetét is. Román neve Lacu Rosu (jelentése Vörös-tó, Vereskő-tó) onnan ered, hogy a Vereskő-patak vasokkeres hordaléka sokszor rozsdavörösré színezi a tó vizét. A következő célpontunk a Kis Cohard csúcsa volt. Amikor végre "legyőztük" a hegyet, mindannyian megilletődve néztünk szét. Egyszerűen nem akartuk, hogy ennek a varázslatnak vége legyen...

Ezután a Békás-szoros csodálatos szikláinak között sétáltunk végig.

A nap záróakkordjaként a Sövény Elek iskolában találkoztunk az erdélyi diákokkal és tanáraikkal. Üdvözlések után bemutattuk a magyar feltalálóról készülő táblát addig elkészült változatát és beszélgettünk a magyar-székely kapcsolatok fontosságáról. Ez után egyes csapatokba szerveződöttünk, s egy játékos vetélkedő során megismerkedtünk az erdélyi diákokkal és a sokszínű Gyergyócsomafalvával. Az egyik legérdekesebb „állomás” volt a fogtechnikusi labor, amely a család

otthonában működött. Itt is megtapasztalhattuk a székely vendégszeretetét. A diákok végig nagyon kedvesek voltak, jól lehetett velük csapatban dolgozni. Nem csoda, hogy mindenki kapott oklevelet a vetélkedő végén.

Csütörtökön a parajdi sóbányába utaztunk, amely mind a látványával, mind a méreteivel lenyűgözött bennünket. A parajdi sótelep Európa egyik legnagyobb sótartaléka, és 2700 méter mélységben található. Annak ellenére, hogy már a római korban is bányásztak itt sót, még most is több száz évre elegendő, „székely sónak” nevezett kincset rejt magában.

A Medve tónál tett séta után a fazekas mesterség rejtelseibe tekinthettünk be Korondon. Csodás volt az összes agyagból készült tárgy, amelyek közül sokat meg is vásároltunk ajándékba, emléke. Némely tálon, tányéron magyar nyelvű bölcsességet olvashattunk. Ekkor értettük meg, hogy ők talán jobban figyelnek a magyarság őrzésére, mint mi.

Farkaslakán megnéztük Tamási Áron síremlékét. Szejkefürdőn a jellegzetes és csodálatos székelykapuk sora vezetett bennünket Orbán Balázs néprajzi gyűjtő síremlékéhez.

Pénteki napunkat a Maros forrás felkeresésével kezdtük. Itt fogalmazódott meg bennünk, hogy erdélyi barátainknak megmutassuk Szegeden a Maros torkolatot. Nagyon szép szimbólum jutott eszünkbe: ahogyan a Maros összeköti Székelyföldet Magyarországgal, ugyanúgy kapcsolódnak össze a Gyergyóalfaluban és a Szegeden élő diákok a most szövődő barátság által.

Utunk a gyimesi jellegzetes tájon át vezetett bennünket Gyimesbükkre a Rákóczi várhoz és a Magyar Királyi Államvasút legkeletibb, azaz a 30. őrházhoz, amely a történelmi Magyarország ezeréves határa volt. Az őrház sarkánál egy emlékmű állít ennek emléket. A Rákóczi vár fő szerepe a

kereskedelmi út és a határ ellenőrzése, de működött vesztegzárként is. A várromhoz egy nagyon meredek lépcsőn kellett felkapaszkodnunk, ezért igazán tudjuk értékelni Lacz András székely huszár teljesítményét, aki 1789-ben fel-és lelovagolt az akkor 134 fokból álló lépcsőn. Viharos történelmünk súlya nehezedett ránk a hegytetőn szénézve.

Aztán visszatértünk a jelenbe..., s nagyon jót szórakoztunk a gyimesi bobbályán.

Gyergyócsomafalva felé haladva megnéztük Csíkszereda néhány nevezetességét: a Kegyetemplomot, Mikó várát és a Márton Áron középiskola gyönyörű épületét. Leróttuk tiszteletünket a Madéfalvi veszedelem emlékművénél is.

Ezen az estén fájó szívvel búcsúztunk el erdélyi barátainktól. Közös Messenger csoportot hoztunk létre, képeket osztottunk meg, megköszöntük a sok szép és tartalmas élményt, s már tervezgettük a magyarországi programokat. Egy nagyon jó hangulatú bulival zárult a Rendezvénycsűrben ez a négy nap.

Az ötödik nap reggelén elköszöntünk vendéglátóinktól, elérkezett a hazautazás napja. Marosvásárhely felé vettük az irányt, ahol

bejártuk a középkori várat, megcsodáltuk a Kultúrpalotát, a Bólyai-emlékszobát és a Teleki-könyvtárat.

A kulturális programokat követően egy izgalmas gyalogtúrán gyönyörködhettünk a vulkanikus Tordai-hasadékban.

Tartalmas utunk során rengeteg élménnyel gazdagodtunk. A határon átlépve egyszeriben furcsa lett az emberek beszéde. Eltűntek a székely szavak...

Az erdélyi utazásnál a közös történelemre és a természeti kincsek megismerésére helyeztük a hangsúlyt.

Erdélyi barátaink magyarországi kirándulásán a magyar feltalálók nyomába eredtünk.

Első közös napunkon iskolánkban láttuk vendégül az erdélyi diákokat. A köszöntések után egy Sas József kabaré jelenettel mutattuk be, hogy milyen sok hétköznapi tárgy feltalálása köszönhető magyar embereknek. Ezt követően iskolánkhoz köthető feltalálókról - Déri Miksárról (a transzformátor feltalálója) és Galamb Józsefről (a Ford T-modell megalkotója, iskolánk volt diákja) - tartottunk egy prezentációt, majd megmutattuk iskolánk büszkeségét, a Szent Györgyi Albert, a Nobel-díjas tudós emlékszobáját. Pihenésképpen házi készítésű hologramban gyönyörködhettek vendégeink. A holográfia feltalálója a Nobel-díjas magyar fizikus, gépészmérnök, villamosmérnök, Gábor Dénes.

A nagy műhelyt érintve lesétáltunk a sportcsarnokba, ahol egy drón bemutatóval kedveskedtünk vendégeinknek. Ekkorra úgy feloldódott a hangulat, hogy gondoltuk, itt az ideje egy kis mérkőzésnek. A focit mi nyertük, de a ping-pongban legyőzhetetlen volt az erdélyi, survivort is megjárt testnevelő tanárnő.

Ebéd után megnéztük Szeged nevezetességeit, érintve a híres magyar feltalálók emlékhelyeit. A Maros torkolatot semmiképpen nem hagyhattuk ki, meg akartuk mutatni hova érkezett a Gyergyócsomafalvától nem messze induló kis forrás vize.

Városnézésünk során megtekintettük a gyufagyárat - hiszen a foszforos gyufának is magyar a feltalálója, Irinyi János -, a Gábor Dénesről elnevezett szakközépiskolát, valamint a Dugonics téren található Szent Györgyi Albert-szobrot.

Büszkén mutattuk meg a Széchenyi teret, a Klauzár teret, a Zsinagógát és a Fogadalmi templomot.

A közös városnézés után szabad program keretében az erdélyi diákok felfedezhették Szeged egyéb nevezetességeit is.

Szerdán egy közös kirándulást tettünk a Paksi Atomerőműbe, ahol további feltalálók munkásságát ismerhettük meg: Teller Ede ("a hidrogénbomba atyja"), Wigner Jenő (Nobeldíjas tudós, atombomba), Szilárd Leó (láncreakció). Útközben megnéztük Kiskunhalason a csipke múzeumot, majd Kiskőrösön Petőfi Sándor szülőházát. Az édesszájúaknak kedvezve a soltvadkerti cukrászdában sütitünk, mégpedig a dualizmus kori cukrázmesterről, Dobos Józsefről elnevezett dobostortát fogyasztottunk.

Csütörtökön a Szent Györgyi Albert Agórában megtekintettük az Informatika Történelmi Kiállítást, majd érdekes fizika kísérleteket mutattak be. Az informatika kapcsán szinte mindenkinek eszébe jut Neumann Jánosnak, a számítógép feltalálójának neve. Muszka Dániel az első magyar kibernetikai állatmodell, a szegedi Katicabogár megalkotója. Rácsodálkoztunk, hogy a ma is működő kis "robot" "tanítható."

A tudománytörténet után jól esett egy kis séta, mely során a Szent István téri Öreghölgyhöz (víztorony) mentünk. A

toronyban látható kiállítás régi eszközei között különböző színű szódásüveget láthattunk, amelyek létezése Jedlik Ányosnak köszönhető, hiszen a magyarországi szódavíz gyártás is az ő nevéhez fűződik. A torony tetején található kilátóból lenézve az egész város elénk tárult. Erdélyi vendégeink lelkesen keresték azokat az épületeket, tereket, amelyeket megismertek a városnézés során.

A toronytól a szállásig tettünk még egy kis városnéző sétát, érintve az Anna kutat (meg is kóstolták gyógyvizét), a Széchenyi teret, a színházat, a várat és a múzeumot. A tiszapartot, a múzeum előtti szökő kutat és a belvárosi hidat már mindenki felismerte. A délután folyamán mindenki aláírta a jelenléti ívet (csak azért tehetjük ezt meg, mert Bíró József feltalálta a

golyóstollat), készítettünk egy búcsúképet, amelyen minden diák, tanár és -az elkészült tablón- a feltalálók is együtt voltunk. Átadtuk vendégeinknek az ajándécsomagokat, amelyekbe olyan tárgyakat tettünk, amelyek egyúttal segítenek megőrizni a sok feltaláló emlékét is. Az ezután kezdődő játékos vetélkedőn ki is próbálhatták a csomagjaikban lévő Rubik kockát (Rubik Ernő). Az est folyamán különböző csapatépítő játékokra került sor: pl. a feltalálókval és találmányaikkal kapcsolatos gyorsasági kérdéssor a Quizlet mobilalkalmazás segítségével, valamint városismereti vetélkedő, melyeken mindenki felszabadulva, egymást barátoknak érezve, vidáman vett részt.

Miután mindenki sikeresen megoldotta a feladatot, egy pizza vacsorával gyűjtöttünk erőt a fergeteges búcsúbulira. Szuper volt! És nem csak a buli...